# DEN EUROPÆISKE UNION OG SKOVENE

Dette faktablad forklarer de generelle principper for EU's politik for skove og skovbrug. Det skitserer også EU's skovstrategi og de øvrige støtteforanstaltninger, der øver stor indvirkning på skovene både i og uden for EU.

## RETSGRUNDLAGET FOR SKOVBRUGSPOLITIKKEN I EU

Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) indeholder ingen udtrykkelige bestemmelser om skove. Som følge heraf findes der ingen fælles EU-skovpolitik, og ansvaret for skovforvaltning ligger fortsat primært hos medlemsstaterne. EU har dog fastlagt en europæisk skovstrategi og støtter en lang række foranstaltninger, der har en betydelig indvirkning på skovene i lande både inden og uden for EU.

## HVAD ER EN SKOV?

Dette tilsyneladende enkle spørgsmål har ikke noget klart svar, da der findes ikke nogen definition af skove, som er fælles for alle medlemsstaterne. Eurostat benytter dog til indsamling af internationale skovbrugsstatistiske oplysninger et klassifikationssystem, der er udformet af FN's Levnedsmiddel- og Landbrugsorganisation (FAO), og som anvender følgende definition af skov: træbevokset landområde på over 0,5 hektar med en kronedækningsgrad (eller tilsvarende beplantningstæthed) på over 10 %. Træerne skal på voksestedet kunne nå en højde på mindst 5 m ved modenhed.

## EU'S SKOVLANDSKAB – EN FORTRINSVIS MENNESKESKABT MOSAIK

Hvis man anvender den ovennævnte definition, dækker EU's skove 160 mio. ha, hvilket er 4 % af verdens skovarealer. I alt er 39 % af EU's areal dækket af skov, og de seks medlemsstater med de største skovarealer – Sverige, Finland, Spanien, Frankrig, Tyskland og Polen – tegner sig for to tredjedele af EU's skovarealer. Skovdækket varierer meget fra medlemsstat til medlemsstat. Finland, Sverige og Slovenien er næsten 60 % dækket af skov, mod en andel på kun 9,9 % i Nederlandene.

De mange typer skov i EU afspejler Unionens geoklimatiske diversitet, således både boreal skov, alpin nåleskov osv. Den type skov, der vokser i et givent område, afhænger af klimaet, jordbunden, højden og topografien på stedet. Det vurderes, at kun 2-4 % af skovarealerne anses for at være "urskove" eller "skove med gamle vækster", hvilket betyder, at de ikke er blevet ændret af mennesker. En anden lille andel af EU's skove består af plantager, mens mere end 90 % er "halvnaturlige" skove. Det betyder, at disse skove hverken er uforstyrret af menneskelig indgriben eller er plantager, men har visse karakteristika ved naturlige økosystemer. Cirka 60 % af de europæiske skove er privatejede, og kun de resterende 40 % er offentligt ejede.

Det areal, der er dækket af skove i EU, er vokset betydeligt i de seneste årtier, selv om de seneste tendenser viser, at denne stigning er aftagende. Ifølge Eurostats

statistikker om skove, skovbrug og skovning har skovdækningen været stabil i de seneste år. Dette skyldes stigninger som følge af skovrejsning på landbrugsarealer eller arealer, der er taget ud af drift, naturlig udvidelse af skove og omklassificering af arealer til skovanvendelse samt fald i forbindelse med omlægning af skovarealer til andre arealanvendelser, infrastrukturudvikling og ændringer i klassificeringen af arealanvendelse. Desuden er mange skove forvaltede eller anlagt snarere end naturligt opstået. Det Europæiske Miljøagentur anførte i sin briefing fra 2023 om de europæiske skoves tilstand, at nye forvaltningspraksisser havde ført til forbedringer af ca. 42 % af skovene, når det gjaldt mængden af dødt ved, skovarealet, biomassemængden og produktiviteten. FN's FAO-vurdering fra 2020 af skovressourcerne på verdensplan viste, at de fleste skove i Europa var underlagt forvaltningsplaner.

På trods af disse positive tendenser er trusler som naturbrande, skadedyr og klimaforandringer stigende. Naturbrande berørte ca. 9 000 km² skov i EU i 2022, hvilket bidrog til at mindske skovenes modstandsdygtighed og påvirkede luft- og vandkvaliteten samt klimaet negativt. Den årlige hyppighed af brand forblev på under 1 000 tilfælde frem til 2016, hvor den steg markant og toppede i 2022. Selv om der er konstateret et fald i 2023 og 2024, ligger niveauet fortsat over 5 000 tilfælde om året.

Grundlæggende data om EU's skove (EU-27, 2020)

| Medlemsstat EU-27 | Skove/træbevoksede arealer (1 000 hektar, 2020) | Skovenes andel af det samlede areal (%) (2020) | Bruttoværditilvækst/skovareal (EUR/hektar) (2020) | Personer beskæftiget i skovbrug (1 000 årlige arbejdsenheder) (2020) |
|---|---|---|---|---|
| Østrig | 3 889,6 | 46,4 | 194 | 21,1 |
| Belgien | 689,3 | 22,5 | 136 | 2,2 |
| Bulgarien | 3 896,00 | 35,1 | 51 | 21,9 |
| Kroatien | 1 940,00 | 34,3 | 116 | 14,4 |
| Cypern | 172,64 | 18,6 | 13 | 0,5 |
| Tjekkiet | 2 677,09 | 33,9 | 341 | 21,2 |
| Danmark | 689,3 | 16,1 | 340 | 6,0 |
| Estland | 2 438,4 | 53,8 | 110 | 6,2 |
| Finland | 22 409,0 | 66,2 | 181 | 21,2 |
| Frankrig | 17 421,9 | 31,7 | 166 | 29,0 |
| Tyskland | 11 468,00 | 32,1 | 107 | 39,0 |
| Grækenland | 3 901,8 | 29,6 | 15 | 9,2 |
| Ungarn | 2 053,01 | 22,1 | 116 | 18,5 |
| Irland | 799,14 | 11,4 | 48 | 2,8 |
| Italien | 9 566,13 | 31,7 | 221 | 38,0 |
| Letland | 3 410,79 | 52,8 | 144 | 17,8 |
| Litauen | 2 202,19 | 33,7 | 96 | 8,6 |
| Luxembourg | 88,70 | 34,2 | 94 | 0,3 |
| Malta | 0,46 | 1,5 | 0,0 | 0,0 |
| Nederlandene | 369,50 | 9,9 | 457 | 3,0 |
| Polen | 9 464,20 | 30,3 | 181 | 71,8 |
| Portugal | 3 340,71 | 36,2 | 245 | 15,0 |
| Rumænien | 6 981,62 | 29,3 | 223 | 52,4 |
| Slovakiet | 1 951,49 | 39,8 | 256 | 24,6 |
| Slovenien | 1 185,13 | 58,5 | 228 | 6,2 |
| Spanien | 18 572,17 | 36,7 | 54 | 11,0 |
| Sverige | 27 980,0 | 62,5 | 110 | 41,0 |
| EU-27 | 159 558,29 | 38,6 | 146 | 502,6 |

*Kilde: Eurostat og Kommissionens Generaldirektorat for Landbrug og Udvikling af Landdistrikter*

# SKOVBRUGSPOLITIKKER OG -INITIATIVER INDEN FOR EU: SAMMENHÆNG ER NØGLEN TIL SUCCES

## A. EU's biodiversitets- og skovstrategier for 2030

I 2021 vedtog Kommissionen en ny EU-skovstrategi for 2030, som er et af flagskibsinitiativerne i den europæiske grønne pagt og bygger på EU's biodiversitetsstrategi for 2030.

EU's skovstrategi for 2030 har til formål at tilpasse Europas skove til de nye vilkår, ekstreme vejrforhold og den betydelige usikkerhed, som klimaforandringerne medfører. Dette er nødvendigt for, at skovene kan fortsætte med at udfylde deres miljømæssige og socioøkonomiske funktioner. Skovstrategien vil bidrage til opfyldelsen af EU's biodiversitetsmål, reduktionen af drivhusgasemissionerne med mindst 55 % senest i 2030 og opnåelsen af klimaneutralitet senest i 2050. I strategien anerkendes skovenes centrale og multifunktionelle rolle og det bidrag, som skovbrug og den skovbaserede værdikæde yder med hensyn til at opnå en bæredygtig og klimaneutral økonomi senest i 2050 og bevare dynamiske og velstående landdistriktssamfund.

EU's biodiversitetsstrategi for 2030 indeholder bestemmelser om udvidelse af beskyttede områder og sigter mod, at mindst 30 % af alle land- og havområder i EU skal beskyttes senest i 2030, heraf 10 % under skærpet beskyttelse. Dette bør udvide beskyttelsen af skovene i EU og omfatte plantning af 3 mia. træer. Som en del af EU's biodiversitetsstrategi for 2030 opstilles der i forordning (EU) 2024/1991 om naturgenopretning bindende mål for genoprettelsen af forringede økosystemer, navnlig de økosystemer, som har det største potentiale til at opfange og lagre kulstof samt forebygge og reducere indvirkningen af naturkatastrofer.

Biodiversitetsstrategien for 2030 opfordrer til biodiversitetsvenlig praksis. For at bistå med at udvikle sådanne fremgangsmåder støtter EU's program for miljø- og klimaindsatsen (LIFE 2021-2027, forordning (EU) 2021/783) projekter til naturtilpasset skovbrugspraksis, dvs. praksis hvorved man forsøger at opnå forvaltningsrelaterede mål med det mindst mulige omfang af menneskelig indblanding og at kombinere bevaring med produktivitetsmål.

Foruden de initiativer, der udspringer af EU's biodiversitets- og skovstrategier, så er 23 % af de europæiske skove er en del af Natura 2000-netværket for naturbeskyttelse, hvilket svarer til ca. 50 % af arealet af de Natura 2000-områder, der er oprettet inden for rammerne af EU's miljøpolitik.

## B. Den fælles landbrugspolitik: den primære kilde til EU-finansiering til skove

Cirka 90 % af EU's midler til skove kommer fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL)(3.2.2).

I planlægningsperioden 2007-2013 blev ca. 5,4 mia. EUR i ELFUL's budget afsat til medfinansiering af skovrelaterede foranstaltninger. I programmeringsperioden 2014-2020 for den fælles landbrugspolitik blev der afsat ca. 8,2 mia. EUR i offentlige udgifter til sådanne foranstaltninger: 27 % til skovrejsning, 18 % til styrkelse af skovenes modstandsdygtighed og 18 % til forebyggelse af skader. Én specifik foranstaltning omfattede alle former for støtte til investeringer i skove (investeringer i udvikling af

skovarealer og forbedring af skovenes levedygtighed). En anden foranstaltning var beregnet til at belønne miljø- eller klimavenlige skovbevaringstjenester, og der var planlagt andre foranstaltninger, som ikke specifikt var målrettet skovbruget (f.eks. betalinger i forbindelse med Natura 2000 og vandrammedirektivet). I en vurdering af skovbrugsforanstaltninger fra 2019 bemærkes det, at disse foranstaltninger har givet anledning til en betydelig EU-merværdi i skovbrugsbudgettet, som ellers ikke ville have eksisteret.

I den nuværende programmeringsperiode for den fælles landbrugspolitik (2023-2027) indgår skovinterventioner i de strategiske planer, som medlemsstaterne har udarbejdet i henhold til forordningen om strategiske planer ((EU) 2021/2115). I Kommissionens sammenfatning fra 2023 om strategiske planer under den fælles landbrugspolitik anføres det, at den rolle, multifunktionel og bæredygtig skovforvaltning spiller, anerkendes i de nationale planer, men at støtte til skovbrug ikke er en prioritet heri. Den målrettede finansielle støtte udgør blot 4,2 milliarder EUR, eftersom medlemslandene plejer at håndtere skovbrugssektoren på andre måder, f.eks. med statslig støtte og nationale skovfonde, og nogle planer omfatter ikke konkrete støttetiltag.

### C. Andre EU-foranstaltninger til støtte for skove

Markedsføring af forstligt formeringsmateriale blev reguleret på EU-plan ved Rådets direktiv 1999/105/EF indtil 2026, hvor der blev vedtaget en ny forordning med det formål at gøre Europas skove mere modstandsdygtige over for klimaforandringer, skadegørere og sygdomme og for at støtte biodiversitet, bæredygtig skovforvaltning og bevarelse af genetiske ressourcer. Forstligt formeringsmateriale er frø, planter og plantedele af træarter, der anvendes i nye skove eller til andre typer træbeplantning. Dette materiale er derfor afgørende for genopretning af skove, herunder genplantning af skov og skovrejsning i hele EU.

EU's plantesundhedslovgivning blev vedtaget i 2016 og senest revideret i 2024 ved forordning (EU) 2024/3115. Den indeholder hensigtsmæssige foranstaltninger til beskyttelse af EU's område og dets planter. Den har også til formål at sørge for sikker handel og at modvirke, at klimaforandringerne påvirker skoves og afgrøders sundhed. EU bidrager desuden med midler til skovbrugsforskning, navnlig inden for rammerne af Horisont Europa-programmet.

Inden for energipolitikken har EU sat sig som juridisk bindende mål at bringe andelen af vedvarende energi op på 32 % af det samlede energiforbrug senest i 2030, hvilket øger vigtigheden af skovbiomasse (direktivet om vedvarende energi (EU) 2018/2001). Gennemførelsesdirektivet EU/2023/2413 trådte i kraft den 20. november 2023. Den fastsætter et overordnet bindende mål på mindst 42,5 % vedvarende energi i EU's energimiks senest i 2030, men sigter mod 45 %. Skovbrugsprojekter (forebyggelse af brande, produktion af vedvarende energi, forberedelse på klimaforandringer osv.) kan endvidere medfinansieres af Den Europæiske Fond for Regionaludvikling inden for rammerne af samhørighedspolitikken. Solidaritetsfonden har til formål at hjælpe medlemsstaterne i forbindelse med større naturkatastrofer som f.eks. storme og skovbrande. Endvidere er der EU's civilbeskyttelsesordning, der kan aktiveres i tilfælde af kriser, der overstiger en medlemsstats kapacitet, sådan som det har været tilfældet med visse skovbrande og storme.

Det europæiske informationssystem om skovbrande overvåger skovbrande. EU tilskynder også til økologiske udbud, som kan fremme efterspørgslen efter bæredygtigt produceret træ, og EU's miljømærke tildeles parketgulv-, møbel- og papirprodukter. Desuden skaber EU-handlingsplan for retshåndhævelse, god forvaltningspraksis og handel på skovbrugsområdet mulighed for frivillige partnerskabsaftaler med træproducerende lande og en forordning, der forbyder at bringe ulovligt fældet træ i omsætning.

**D. Internationale forpligtelser**

EU deltager også i en lang række internationale aktiviteter vedrørende skove, navnlig De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer.

Forest Europe, ministerkonferencen om beskyttelse af skovene i Europa, er fortsat det primære politiske initiativ om skove på fælleseuropæisk niveau. Dette udvikler fælles strategier på vegne af de 45 deltagende parter (44 europæiske lande og EU) for beskyttelse og bæredygtig forvaltning af deres skove.

Inden for rammerne af sin klimapolitik har EU – ud over at deltage i de globale forhandlinger om reduktion af drivhusgasemissioner – også taget de første skridt i retning af at integrere land- og skovbrug i sin klimapolitik med forordning (EU) 2018/841 om medtagelse af drivhusgasemissioner og -optag fra arealanvendelse, ændret arealanvendelse og skovbrug i klima- og energirammen for 2030. I april 2023 vedtog Europa-Parlamentet og Rådet en ny forordning om ændring af forordningen om arealanvendelse, ændringer i arealanvendelse og skovbrug (((EU) 2023/839) for at fastsætte et nyt 2030-mål i overensstemmelse med den europæiske grønne pagt. Målet er navnlig at udvide EU's kulstofdræn med 15 %, hvilket svarer til 310 mio. ton $CO_2$-ækvivalenter.

Desuden satte EU sig som mål at standse tabet af skovdække verden over senest i 2030 og nedbringe skovrydningen i troperne med mindst 50 % senest i 2020. Forordningen om skovrydningsfrie produkter((EU) 2023/1115) har til formål at sikre, at de produkter, som EU-borgerne forbruger, ikke bidrager til skovrydning eller skovforringelse på verdensplan.

## EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

Europa-Parlamentet har sat sit aftryk på mange retsakter med indvirkning på skovsektoren. Parlamentet har i sine beslutninger længe slået til lyd for forstærket samordning af og sammenhæng mellem de instrumenter, der indvirker på de europæiske skove. EU's første skovbrugsstrategi blev vedtaget den 15. december 1998 takket være Parlamentets beslutning om EU's skovstrategi, hvori Kommissionen blev opfordret til at fremsætte forslag til en europæisk skovbrugsstrategi.

Kommissionen udsendte i juli 2019 en meddelelse med titlen "Intensivering af EU's indsats til beskyttelse og genopretning af verdens skove". I sin beslutning fra 2020 om den europæiske grønne pagt udtrykte Parlamentet sin tilslutning til, at Kommissionen agtede at imødegå den globale skovrydning, og opfordrede den til at intensivere sin indsats og forelægge en ny ambitiøs EU-skovstrategi, der på passende vis afspejlede den vigtige rolle, som de europæiske skove, skovsektoren og bæredygtig skovdrift spiller i kampen mod klimaforandringer og tab af biodiversitet. Parlamentet besluttede

i lyset heraf at udarbejde to initiativbetænkninger: den ene om styrkelse af EU's rolle i at beskytte og genoprette verdens skove og den anden om den europæiske skovstrategi — vejen frem. I forbindelse med den første af disse betænkninger vedtog Parlamentet en beslutning om global skovrydning med henstillinger til Kommissionen om at opstille EU-retslige rammer for indsatsen til at standse og vende den EU-drevne globale skovrydning. Parlamentet vedtog den 13. september 2022 en beslutning om en ny EU-skovstrategi for 2030 — bæredygtig skovforvaltning i Europa, der kommer som en reaktion på den nye EU-skovstrategi for 2030, som Kommissionen vedtog i 2021.

Dette faktablad er udarbejdet af Europa-Parlamentets Temaafdelingen for Regionaludvikling, Landbrug og Fiskeri. Se yderligere oplysninger om emnet på webstedet for Udvalget om Landbrug og Udvikling af Landdistrikter.

SARAH MADELEINE RÉGINE PIERRETTE COSTES / Rachele Rossi
04/2026